

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus II. Qualiter res Ecclesiasticæ permutari possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

1603

Præter hæc not. permutationem à venditione differre; primo enim, ubi datur res pro re (prout contingit in permutatione strictè sumpta) non interuenit pretium pro re, ut diximus superius; secus in contractu emptionis, & venditionis; 2. etiam res aliena vendi potest, non permutari, ut constat ex n. præced. Unde contractus permutationis nec incipere potest traditione rei alienæ, nec absolvi, & si is, qui incipit, tradit rem alienam, nulla nascitur obligatio in altero, nisi apparens ex errore, quo sibi falso persuadet, rei dominium in se translatum esse; 3. Contractus emptionis perficitur solo partium consensu; permutationis autem, *re tantum*. 4. Emptor non acquirit rei dominium, antequam dederit pretium in re, vel in fide de illi venditori præstito; in permutatione autem transferitur dominium rei tradita alteri, etiam ante traditionem rei ab isto factam illi, ut habetur L. 1. ff. h. t. in fine, ubi dicitur, competere illi conditionem, qui ex parte sua contractum permutationis implevit, ut notat Gloss. fin. ibid. Condicio autem non datur, nisi domino, hoc est, aduersus dominum, ut coll. ex L. 4. C. eod. Denique in permutatione datur actio, quæ condicio ob causam, vel actio, quæ in iure vocatur, præscriptis verbis: at non in emptione.

1604

Not. 2. permutationem in beneficiis dari, cum duo vicissim sua beneficia dimittunt, ut alter beneficium alterius obtineat; unde à resignatione, in favorem facta, differt tanquam species à genere: *resignatio* enim illa latius patet permutatione, cum hæc sit talis resignatio, scilicet mutua, & reciproca dimissio beneficiorum, ut unius beneficium alteri concedatur.

1605

Not. 3. à permutatione parum distat *translationem*; hæc enim est de sede ad sedem facta mutatio, ut habetur *translationes* 7. q. 1. & potest definiri; *ab una Ecclesia ad aliam facta transitio*: Sive Ecclesia, ad quam datur transitus, sit maior, sive minor, sive æqualis; in quo differt à *promotione*; hæc enim, ut datur in beneficiario, requirit, quod fiat translatio de minori Ecclesia ad ma-

jorem; inter utramque assignat discrimen Suarez lib. 4. de simon. c. 32. h. 4. quod permutatio fiat per modum contractus, & ideo per se postulet, ut fiat inter duos, & ex consensu eorum, tendatque proxime ad ipsorum commodum sine Ecclesiæ incommodo: at translatio nec est contractus, nec fit per modum contractus; & ideo per se non requirit, quod fiat inter duos: deinde per se respicit utilitatem Ecclesiæ; non translatorum.

ARTICULUS II.

Qualiter res Ecclesiastica permurari possint?

IN hac quæstione not. permutationem transferri dominium rerum, quæ permurantur, consequenter eadem fieri alienationem rei, quæ cum alia permuratur; quo posito regula est, *illarum rerum Ecclesiasticarum permutationem regulariter esse prohibitam, vel permissam, quarum alienatio prohibita est, vel permissa*; qualiter autem hoc liceat, vel non liceat? constat ex dict. tit. 13. à n. 1148. his generaliter præmissis; not. præterea ex c. ut *Commutationes* 2. h. t. commutationes rerum Ecclesiasticarum ab Antecessoribus inconsulte factas, esse à Successoribus emendandas, de quo egimus supr. à n. cit. Cæterum, ut tamen res Ecclesiasticæ permurantur, sufficit minor causa, quam ut vendantur; permuratio enim minus nocet Ecclesiæ, & saepe illi utilior est.

Quæstio est, an Princeps rem, Ecclesiæ immobilem, acquirere possit *permutatione*, si det Ecclesiæ rem meliorem, vel æqualem? de hoc agitur in c. si *Princeps* 1. h. t. quod est desumptum ex Concilio apud Sylvanetum celebrato, ubi dicitur: *si Princeps voluerit rem mobilem Sanctis locis prestare, & accipere ab eis aliam immobilem: eoque modo de communi voluntate permutationem contrahere; liceat ei hoc facere, si causa rationalis id exposcat, & res, quam præstiterit, major fuerit, vel æqualis: pragmatica sanctione super hoc promulgata.*

Ex hoc textu communiter deducunt Do-

Doctores, res Ecclesie, etiam immobiles, posse alienari facta permutatione, cum principe, daturum rem meliorem, vel æqualem. Nam in hoc puncto præsumitur evidens non tantum absentia damni, sed utilitas Ecclesie, tali facto, Principis gratia acquiri; quia solent plerumque Ecclesias defendere, & singularibus beneficiis ornare; debet tamen inajor pars Capituli consentire; ne fortasse res deterior offeratur à Principe, ut bene communis intellexit in præfenti; deinde, ut intelligat, Principem velle rem Ecclesie in suos, aut suorum usus rationabiles; non vero, ut vel ipsi Ecclesie, vel alicui iniuste noceat; id enim textus significat, cum *causæ rationabilis mentionem* facit, satisque censuit, auth. *de non alienan.* & auth. *sed & permutare*, C. de sacrosanct. Eccles. unde desumptus est textus disti c. 1. Nec, quod de Principe hoc loco dicitur, extendi debet ad ipsos Ecclesie Prælatos; unde cum in c. *si quis*. 56. 12. q. 2. dicitur: *Si quis qualibet conditione, de rebus Ecclesie aliquid alienare præsumperit, si de suo proprio tantum Ecclesie contulerit, quantum visus est obtulisse*, tum demum illud licebit. (ut communiter exponunt Doctores) *de fructibus* ex rebus Ecclesie; non de *ipsis bonis*, ut notatur apud Barbof. in dict. c. 1. n. 3. Unde, si Princeps velit ampliare suum palatium, vel hortum construere, & Ecclesia habeat vicinum prædium, vel castrum munitioni opportunum adversus hostium incursum, potest illud prædium, vel castrum commutari, pro alio prædio, vel castro majoris, vel saltem æqualis valoris, propter necessitatem, aut commoditatem Principis, tamen si ex illa commutatione Ecclesia non majorem utilitatem percipiat, modo nullum damnum inde incurrat; ratio est, quia merita Principis erga Ecclesias, & honor ipsi debitus, exigere videntur, ut justæ ipsius petitioni satisfiat, si absque Ecclesie incommodo, seu damno fieri possit. Verum tamen necessarium est, ut in hac commutatione interveniant etiam aliæ juris solennitates, videlicet tractatus Capituli, consensus, & auctoritas Superioris, ut tradit Joan. Andr. hic n. 3. contra Hostiens.

Quæstio 2. est, quis hoc loco veniat nomine *Principis*, de quo legitime verificetur textus? responder Layman apud Pirhing h. t. n. 7. licet alias in jure, nomine *Principis*, solus Imperator, vel Rex, aut alius, qui nullum Superiorem recognoscit, intelligi debeat; posse tamen hoc extendi etiam ad *alios magnos Ecclesie Patronos, ac Fundatores*; quia, cum talis permutatio non sit coacta, sed petita ex rationabili causa, nec in damnum cedat Ecclesie, hoc ipso censeri debet, eam utilem esse; quia fit propter honorem Patroni valde potentis, & de Ecclesia multum meriti, & ad majorem ejus benevolentiam conciliandam. Coeterum *Princeps* proprie significat caput politicum, nimirum primum, seu præcipuum in aliqua re.

Quid veniat nomine *Principis* in Clem. 1610 1. de Bapt. ut possit baptizari in domo propria? exponit Suarez de bapt. D. 30. sect. 2. his verbis: *Glossa late disputat; quisnam nomine Principis comprehendatur? & concludit illa voce plus videri significari, quam nomine Ducis, vel Marchionis*; quod videretur verum, inquit Pereyra in Elucidar. n. 298. quando hi non sunt supremi, sed sub Regibus constituti; solum igitur videntur posse uti hoc privilegio Reges, vel alii supremi, qui ferè Regibus equiparantur. Coeterum Tamburinus lib. 2. de bapt. c. 2. §. 3. n. 7. extendit ad omnes Regum descendentes per lineam rectam, in quibus splendor regis conservatur. In Ecclesiasticis, *Princeps* vocatur Papa. de consec. dist. 1. vocatur interdum etiam Episcopus c. *si quis*. de major. & obed. imo, & alius Judex Ecclesiasticus c. *definiunt* 17. q. 4. in secularibus, nomine *Principis* venit Imperator c. *ad Apostolica*. in prin. de rejudic. in 6. venit etiam Rex. c. *unico* de sacra unct. c. *veniens*. de accusat. & c. *Innotuit*, de elect. quamvis aliquando distinguantur Reges à principibus tanquam majores; Clement. *unic.* de baptisim. sic Pereyra cit.

De *servis Ecclesie*, seu *mancipiis*, non fugitivis, c. *inustum*. 4. h. t. constitutum est, ne redigantur in servitutem secularium; secus vero, de fugitivis; quod etiam habetur in c. *mancipia*. 3. cod.

cod. ubi tamen fit limitatio, ut intelligatur, ne etiam donatione dentur secularibus, nisi apud hos evadant libera, ut habetur cit. c. 3. ibi: *non debent per donationem, vel commodationem iterum in servitutem secularem redigi*; hoc autem intellige, de illis servis, & mancipiis, juxta cit. c. 4. quæ fideles Deo, & Sanctis ejus, pro remedio animarum suarum obrulerunt, & consecrârunt; ratio redditur; quia *quod semel Deo consecratum est, ad humanos (id est seculares) usus transferri non decet*, prout statuitur in c. *Mancipia*. 3. & ibi Gloss. V. ad humanos h. t. secus est de servis fugitivis, ut habetur 12. q. 2. c. *Fugitivi* 34. ibi: *fugitivi domos suas, aut familias deserentes, qui, etiamsi revocati fuerint, non possunt teneri, simili ratione ab Episcopo, si voluerit, aut si ita illi meruerint, distrahantur.*

ARTICULUS III.

*An, & qualiter Ecclesia, vel beneficia possint permu-
tari?*

1612 **P**ermutatio beneficiorum, ut tradit Azor p. 2. Instit. moral. l. 7. c. 29. q. 1. & reciproca beneficiorum resignatio, per quam duo Clerici sua beneficia sic dimittunt, ut quisque suum alteri cedat, & Cessionarii beneficium recipiat; quæstio est, an hæc Ecclesiarum, seu beneficiorum permutatio validè, ac licitè fieri possit? ratio dubitandi esse potest 1. quia beneficium vendi non potest; ergo nec permu-
tari. 2. quia res Spiritualis commu-
tari non potest pro re temporali c. *Exhibita*. 9. h. t. ergo nec beneficium cum beneficio; illud enim importat jus spirituale, saltem annexivè; & quod redditur, est quid temporale, nimirum possessiones alterius beneficii, quod permutans recipit: sed, dicendum, *permutationes Ecclesiarum, cum debitis conditionibus, regulariter, validè, ac licitè fieri*, ut constat ex c. *ad quæstiones*, 6. h. t. quod est octavum, apud Gonzalez.

1613 **C**um enim ad Clementem III. delatum esset, quod Superiores duarum Conventualium Ecclesiarum, in una

Diecepsi constitutarum, quarum utraq; Parochialem haberet Ecclesiam, magis alteri, quam sibi vicinam, desiderarent, eas permutare; altera vero illarum respectu meliorum proventuum plus abundet, & ideo sibi postulet adjici certam summam pecunie numerata, ut sic ad æqualitatem permutationis valeant pervenire; dubitaretur autem, *an id licite fieret?* respondit Pontifex: quod, *cum de dictis parochialibus Ecclesiis per se queat commutatio celebrari, & in permutatione possessionum, per se non sit inhibitum, (ratione possessionum) alteri præponderet, pecuniam posse refundi, de ipsarum possessionis ad invicem, prout visum fuerit expedire, refusa certa pecunia quantitate poterit contractus permutationis iniri, sic tamen, quod illi contractus nequaquam sibi invicem misceantur; ubi Rubrica notat, textum agere de Ecclesiis, quas permutantes habent jure proprietatis.* Ex hoc autem textu apertè habetur, permutationes Ecclesiarum, vel beneficiorum validè, ac licitè celebrari, ibi: *Cum de dictis Ecclesiis parochialibus per se queat permutatio celebrari.*

Dixi, *cum debitis conditionibus*; prima est, quod permutantes habeant jus in beneficio permutando; nam alienum nemo permutare potest, ut colligitur ex c. *cum venerabilis*. 6. de except. ibi: *cum permutatio inter contractus bona fidei computetur, nec cum alio, quam cum domino, vel cum eo, qui habebatur loco domini, legitime valeat celebrari*; & ita tenet Rebuffus in praxi benefic. de permutat. n. 9. Garcia de benefic. p. 11. c. 4. n. 19. Quare Clericus, permutans beneficium, in quo non habet jus (ut si obtinuit per Simoniam, vel sine vero titulo) nulliter permutat, nempe rem non suam, quod verum est, licet Ordinarius approbet eam permutationem, ignarus vitii, & cuius alterius beneficium conferat; quia non confert libere, sed causa permutationis, quæ irrita est; sic Azor p. 3. l. 7. c. 29. q. 19.

1615 Altera est, ut quilibet permutantium beneficium resignandum prius resignet in manu sui legitimi superioris, cui subjectum est tale beneficium; prout traditur in c. *nico* h. t. in 6. ubi Bonifacius VIII. Biturrensi Episcopo sic scribit: *licet in tua* Dico-